

Wat vrouwen willen

Een onderzoek naar vrouwelijke verlangens & een afrekening
met de mythe van de vrouwelijke monogamie

Daniel Bergner

Wat vrouwen willen

Een onderzoek naar vrouwelijke verlangens &
een afrekening met de mythe van
de vrouwelijke monogamie

VERTAALD UIT HET AMERIKAANS DOOR
ROB VAN MOPPEs

Lebowski Publishers, Amsterdam 2014

Gedeelten uit dit boek verschenen eerder in andere vorm in *The New York Times Magazine*

Om de privacy te beschermen van de vrouwen wier seksuele levens en persoonlijke relaties in dit boek worden beschreven, heb ik de namen en enkele details die identificatie zouden vergemakkelijken veranderd. Dat geldt niet voor de wetenschappers over wie ik heb geschreven of voor Shanti Owen, die in hoofdstuk 8 met name wordt genoemd.

Oorspronkelijke titel: *What Do Women Want? Adventures in the Science of Female Desire*

Oorspronkelijk uitgegeven in 2013 door HarperCollins Publishers, 10 East 53rd Street, New York, NY 10022, USA

© Daniel Bergner, 2013

© Vertaling uit het Amerikaans: Rob van Moppes

© Nederlandse uitgave: Lebowski Publishers, Amsterdam 2014

Omslagontwerp: Vruchtvlies

Typografie: Perfect Service, Schoonhoven

ISBN 978 90 488 1902 7

NUR 400

www.lebowskipublishers.nl

Lebowski Publishers is een imprint van Dutch Media Books bv

Dit boek is ook leverbaar als e-book:

ISBN 978 90 488 1903 4

Voor Georgia

Inhoud

- 1 Beesten 9
  - 2 Lichaam en geest 19
  - 3 Het seksuele fabeltje van de evolutieleer 43
  - 4 Apen en ratten 59
  - 5 Narcisme 87
  - 6 De steeg 109
  - 7 Monogamie 133
  - 8 Vier orgasmen 181
  - 9 Magie 197
  - 10 Een begin 229
- Dankbetuiging 235

Hoofdstuk 1

BEESTEN

Waar het vrouwen en seks betreft was Meredith Chivers eropuit de gehele beschaafde wereld te torpederen. De maatschappelijke conventies, de lijst met taboes, al die ondefinieerbare invloeden moesten op de schop. ‘Ik heb me lange tijd proberen voor te stellen,’ zei ze, ‘hoe het leven van de oermens eruit moet hebben gezien.’

Toen ik Chivers zeven jaar geleden voor het eerst ontmoette, was ze halverwege de dertig. Ze droeg zwarte rijglaarzen met hoge hakken, die bijna tot haar knieën reikten en een modieuze bril met een dun rechthoekig montuur. Haar blonde haar viel over een zwart topje met een laag uitgesneden ronde hals. Ze was een jonge doch eminente wetenschapper in een discipline waarvan de naam, seksuologie, een beetje klinkt als een grap, een slechte combinatie van prefix en suffix, van het basale en het erudiete. Toch is de samenvoeging een serieuze – de aspiraties van het onderzoeksgebied waren altijd al indrukwekkend. En dat gold ook voor Chivers’ idealen. Ze hoopte door te dringen tot de machinaties van de psyche, zich op de een of andere manier een beeld te vormen van de cultuur, van de ontwikkeling van alles wat is aangeleerd; ze wilde een deel van het primaire en essentiële zelf van de vrouw begrijpen en een fundamenteel stel seksuele waarheden blootleggen die – intrinsiek – in de kern aanwezig zijn.

Mannen zijn beesten. Waar het de erotiek betreft accepteren we dat als een soort psychologisch axioma. Mannen zijn getemd door de maatschappij, worden meestentijds in het gareel gehouden, maar toch is de beteugeling niet voldoende om hun natuurlijke geaardheid te verbloemen. Die geaardheid maakt zich op tal van manieren kenbaar – in pornografie, in promiscuïteit, in de oneindigheid van blikken naar een eindeloos aantal lichamen die de begeerte opwekken. En dat alles wordt nog eens geschraagd door een eindeloos aantal populairwetenschappelijke adviezen en artikelen. In die artikelen wordt betoogd dat de mannelijke geest zich gemakkelijk laat leiden door de lagere, minder ontwikkelde neurale regionen van het brein en dat mannen door evolutionaire krachten zijn geprogrammeerd om onafwendbaar te worden overspoeld door gevoelens van wellust bij het zien van bepaalde lichamelijke kwaliteiten of proporties, zoals de 0.7 taille-heup-verhouding bij vrouwen die heteroseksuele mannen over de gehele wereld, van Amerika tot Guinee-Bissau, in vervoering schijnt te brengen. Ook steeds weer wordt bevestigd dat mannen, opnieuw door de evolutie ingegeven, de opdracht hebben de kans hun genen te verspreiden zo groot mogelijk te maken en dat ze daarom genoodzaakt zijn hun zaad te verspreiden en zo veel mogelijk 0,7's te begeren.

Maar waarom zeggen we niet dat vrouwen ook beesten zijn? Chivers probeerde de dierlijke eigenschappen in alle mensen bloot te leggen.

Ze voerde haar onderzoek uit in een aantal steden, in Evanston, Illinois, dat vlak bij Chicago ligt, in Toronto en meest recentelijk in Kingston, Ontario, dat volkomen op zichzelf leek te staan, klein en kwetsbaar. Het luchthavengebouw van Kingston was nauwelijks meer dan een hangar.

De bleke stenen architectuur van Kingston heeft een hechte, aantrekkelijke compactheid, maar die neemt de indruk niet weg dat de kleine binnenstad, op de barre plaats waar de rivier de Saint Lawrence uitmondt in het Ontariomeer, niet veel imponanter is dan toen de stad in de zeventiende eeuw werd gesticht als Franse bonthandelspost. In Kingston is de Queen's University gevestigd, een uitgestrekt en algemeen gerespecteerd onderwijsinstituut, waaraan Chivers verbonden was als hoogleraar psychologie. Maar de stad is desolaat en schraal genoeg om je moeiteloos de vroegere troosteloosheid voor de geest te halen, zonder de gebouwen, zonder plaveisel, met bijna niets in de wijde omtrek dan naaldbomen en sneeuw.

En dat leek me heel passend toen ik haar daar een bezoek bracht. Want om tot de inzichten te komen die zij zocht, moest ze veel meer doen dan korte metten maken met de maatschappelijke gedragsregels; ze moest zich ontdoen van alle wegen, alle lichamelijke en onlichamelijke structuren die hun invloed hebben op het bewustzijn en het onbewuste; ze moest een zuivere primordiale toestand zien te herscheppen, zodat ze met recht kon zeggen: dit is de kern van de vrouwelijke seksualiteit.

Het was duidelijk dat ze voor haar studie dergelijke randvoorwaarden niet zou kunnen scheppen. Je zou eigenlijk wel kunnen zeggen dat zulke zuivere condities zelfs nooit hebben bestaan, want ook de oermensen, onze voorouders, de met een laag voorhoofd begiftigde *Homo heidelbergensis* en de *Homo rhodesiensis* van een paar honderdduizend jaar geleden vormden al oerculturen. Maar Chivers beschikte wel over een *plethysmograaf*: een piepklein lampje met een lichtsensor dat je inbrengt in de vagina.

Wat haar vrouwelijke proefpersonen deden, wanneer zij

hadden plaatsgenomen op de kunstleren leunstoel in haar kleine, schaars verlichte laboratorium in Toronto, waar ze mij voor het eerst over haar experimenten vertelde, was het volgende: iedere proefpersoon kreeg, behaaglijk achteroverzittend op de leunstoel een serie pornografische voorstellingen te zien op een oude, logge computer. De vijf centimeter lange, met cellofaan omgeven plethysmograaf schijnt licht tegen de wanden van de vagina en registreert de hoeveelheid licht die wordt teruggekaatst. Zo meet het apparaatje de bloedtoevoer naar de vagina. Fluctuaties in de bloedtoevoer brengen een proces op gang dat vaginale transsudatie wordt genoemd. Het sijpelen van vocht door de cellen van de schedewand. Zo meet de plethysmograaf indirect de vochtigheid binnen in de vagina. Het was een manier om de vertroebeling door de geest, de verstoring door de repressieve bovenste regionen van het brein, te omzeilen en er op een simpele manier achter te komen wat vrouwen opwindt.

Toen zij zich aanmeldden voor het experiment hadden Chivers' proefpersonen aangegeven of ze hetero of lesbisch waren. Dit is wat zij allemaal te zien kregen: een vrouw met weelderige vormen lag onder haar minnaar op een groene legerdeken in het bos. Hij had kortgeknipt haar, zijn schouders waren indrukwekkend gespierd. Hij steunde zijn bovenlichaam op gestrekte armen en gleed in haar. Zij tilde haar benen op en klemde haar kuiten om hem heen. Het tempo waarin hij in en uit haar gleed versnelde, de spieren van zijn billen spanden zich, haar vingers spreidden zich en grepen zijn triceps.

Na elk pornoclipje van anderhalve minuut, kregen de proefpersonen een video voorgeschoteld die de uitslagen van de plethysmograaf weer terug naar de nullijn bracht.

De camera volgde grillige bergtoppen en bleef rusten op een dorre hoogvlakte.

Toen kregen ze een man te zien die naakt langs het strand liep. Zijn rug had een V-vorm en geprononceerde spieren bogen af naar zijn kruis boven zijn strakke bovenbenen. Hij wierp een steen in de branding. Zijn borstkas was indrukwekkend. Dat gold ook voor zijn billen, geen grammetje vet te bekennen. Zijn penis, in slappe toestand, slingerde heen en weer. Hij wierp nog een steen in de golven en strekte zijn imposante rug.

Een slanke vrouw met een zacht, ovaal gelaat en donker krullend haar zat op de rand van een grote badkuip. Haar huid was gebruind, haar tepelhoven waren donker. Een andere vrouw rees op uit het water, haar drijfnatte blonde haar was achter haar oren gehaakt. Ze drukte haar gezicht tussen de dijen van de brunette en stuurde haar beweeglijke tong op verkenning uit.

Een ongeschoren man zat op zijn knieën en omsloot met zijn lippen een forse penis die oprees onder een platte, gespierde buik.

Een vrouw met lang zwart haar boog zich naar voren over de leuning van een fauteuil, haar zachte billen omhooggestoken. Ze vlijde haar lichtbruine lichaam neer op de witte stoffering. Haar benen waren lang, haar borsten vol en hoog. Ze likte haar vingers af en streelde haar clitoris. Ze trok haar gespreide knieën op. Ze liefkoosde een borst. Haar heupen begonnen heen en weer te bewegen.

Een man penetreerde met zijn penis de aars van een andere man, die dankbaar kreunde; een vrouw schaarde haar benen in een solistische naakte gymnastiekoefening; een gespierde man met een bril op lag op zijn rug en masturbeerde; een man schoof de zwarte string van een vrouw over

haar dijen omlaag en begon haar te likken; een vrouw ging schrijlings op schoot zitten bij een andere vrouw die een voorbindpenis droeg.

Vervolgens wandelde een paartje bonobo's (een apensoort) door een grasrijk veld, de dunne roze erectie van het mannetje duidelijk zichtbaar. Het vrouwtje ging op haar rug liggen en stak haar benen gespreid in de lucht. Terwijl haar partner in een verwoed tempo in en uit haar bewoog, wierp ze haar handen boven haar hoofd, als in totale erotische overgave.

Zittende op de fauteuil raakten Chivers' proefpersonen, zowel de hetero's als de lesbische vrouwen, door dit alles onmiddellijk opgewonden, ook door de copulerende apen. Wie de verzamelde gegevens van de plethysmograaf beziet, wordt geconfronteerd met een beeld van ordeloze opwindings.

Dit was mijn eerste vluchtige kennismaking met het seksuologie-onderzoek naar de vrouwelijke lustbeleving. Chivers' echtgenoot, een psycholoog wiens inzichten ik had gekozen als onderwerp voor een ander boek over seksualiteit dat ik wilde schrijven, stelde ons aan elkaar voor. En korte tijd later kreeg ik niet alleen onderricht van Chivers, maar ook van een hele club andere onderzoekers die zij een 'bij-eengebrachte kritische massa' van vrouwelijke wetenschappers noemde, een groep die vastbesloten was het libido van vrouwen in kaart te brengen. Zo waren daar Marta Meana met haar technisch geavanceerde bliktraceerder en Lisa Diamond met haar langdurige bestudering van primitieve vrouwelijke erotische uitingsvormen, en Terri Fisher met haar namaakleugendetector. Ook mannen namen deel aan het project. Zo had je Kim Wallen met zijn apen en Jim Pfaus

met zijn ratten. Dan was er ook nog Adriaan Tuiten met zijn genetisch onderzoek en zijn speciaal ontworpen lustopwekkende middelen Lybrido en Lybridos, die aan de Food and Drug Administration ter goedkeuring waren aangeboden.

En terwijl ze mij in hun laboratoria en dierenobservatoria onderwezen, luisterde ik ook naar talloze gewone vrouwen die hun verlangens en hun verbijstering deelden en uitlegden wat zij wel – en niet – begrepen van hun eigen seksualiteit. Een aantal van hun verhalen komt in dit boek ter sprake. Zo was daar Isabel die, even in de dertig, werd gekweld door die ene elementaire vraag: of ze moest trouwen met de knappe en liefdevolle vriend die zij ooit – maar nu niet meer – begeerde. Zo nu en dan, als zij in een bar waren, zei ze tegen hem: ‘Kus me alsof we elkaar nooit eerder hebben ontmoet.’ Ze voelde een vage echo van haar vroegere gevoelens, die onmiddellijk ook weer vervaagde. Het dreef de spot met haar en keer op keer voelde ze de boodschap: zulke dingen kon ze maar beter niet vragen. ‘Ik ben nog niet eens vijfendertig,’ zei ze tegen me. ‘Dat tintelende gevoel – zal ik dat dan nooit meer ervaren?’ En dan was er ook Wendy, die tien jaar ouder was dan Isabel en zich had opgegeven voor de proeven met Lybrido en Lybridos, om na te gaan of een experimentele pil een deel van de begeerte kon herstellen die zij ooit jegens haar echtgenoot, de vader van haar twee kinderen, had gevoeld.

Anderen die ik interviewde – zoals Cheryl, die langzaam en weloverwogen haar vermogen tot lustbeleving trachtte terug te winnen na een verminkende operatie vanwege kanker, of Emma, die wilde dat we ons gesprek zouden aanvangen in de stripclub waar ze tien jaar tevoren haar brood had verdiend – komen niet manifest in de volgende hoofdstukken terug maar zijn tussen de regels toch aanwezig. Ik heb

geïnterviewd en geïnterviewd en nog eens geïnterviewd, in de hoop op nog dat ene inzicht meer en uiteindelijk brachten de huidige wetenschap en de vrouwen met wie ik heb gesproken mij tot de volgende kernachtige conclusies:

- dat de vrouwelijke begeerte – zowel de reikwijdte als de aangeboren kracht ervan – een onderschat en onderdrukt fenomeen is, zelfs in onze tijd, waar alles zo overspoeld door seksualiteit, zo zonder enige restrictie lijkt;

- dat deze kracht, in weerwil van de theorieën die onze cultuur blijven doordrenken, voor het merendeel niet wordt aangewakkerd of in stand gehouden door emotionele intimiteit en geborgenheid, zoals Marta Meana zowel bij het gebruik van de bliktraceerder als naast het podium van een casino zou benadrukken;

- en dat een van onze meest bemoedigende veronderstellingen, die wellicht vooral door mannen als geruststellend wordt ervaren maar waaraan beide seksen zich vastklampen, namelijk dat vrouwelijke erotiek veel beter zou zijn toegerust voor monogamie dan het mannelijke libido, nauwelijks meer is dan een sprookje.

Monogamie behoort tot de hoogst gewaardeerde en stevigst verankerde idealen van onze beschaving. We kunnen twifelen aan de norm, ons afvragen of die misplaatst is en misschien zijn we weliswaar niet in staat ons eraan te houden, maar we beschouwen die nog steeds als iets geruststellends, als iets lovenswaardigs. Het bepaalt wie wij willen zijn; het dicteert de samenstellingen van onze gezinnen, of op zijn minst onze huiselijke idealen; het vormt ons beeld van wat het betekent om een goede ouder te zijn. Monogamie maakt – of maakt naar onze mening – deel uit van het cruciale stiksel dat onze maatschappij bijeenhoudt, dat bellet dat wij allemaal ontsporen.

Vrouwen worden beschouwd als de meest natuurlijke handhavers van die norm, als verzorgers, verdedigers, hun seksuele aard zou biologisch gezien meer gericht zijn op trouw. We houden krampachtig vast aan dat sprookje. We houden het in stand met behulp van evolutionaire psychologie, een discipline waarvan de centrale seksuele theorie die vrouwen en mannen met elkaar vergelijkt – een theorie die slechts zeer matig onderbouwd is – onze gevoelens doordrenkt en onze angsten bedwingt. En intussen zoeken farmaceutische bedrijven naar een medicijn, een geneesmiddel voor vrouwen, dat kan dienen als remedie tegen monogamie.

Hoofdstuk 2

LICHAAM EN GEEST

Chivers zegt dat ze haar voorliefde voor het verzamelen van gegevens heeft geërfd van haar vader, een kolonel bij de Canadese luchtmacht. Hij was afgestudeerd in de ergonomische aspecten van de werktuigbouwkunde en ontwierp efficiënte cockpits voor gevechtsstraaljagers; hij bestudeerde de reactiesnelheid van de piloten en hoe het besturingspaneel van een vliegtuig het best kon worden ingedeeld. Hij leerde haar eerbied te hebben voor het empirische. Hij raapte een steen op en vertelde haar over geologische structuren; hij groef regenwormen op en praatte over de beluchting van de aarde. Als het wekelijkse krantenkatern met de televisieprogramma's arriveerde, dan onderstreepte ze alle wetenschappelijke documentaires. Voor haar hamsters bouwde ze doolhoven van kartonnen dozen. Ze zocht net zo lang tot ze het optimale effect had bereikt – de geur van pindakaas was te penetrant en verwarrend voor de diertjes, dus gebruikte ze groentes – en voerde experimenten uit om erachter te komen of nachtknaagdieren 's nachts beter functioneerden en hun weg naar het voedsel sneller vonden.

In de werkplaats in het souterrain van haar vader leerde ze onder zijn supervisie dingen te bouwen en daar maakte ze een koelkast met piepkleine scharnieren van ijzerdraad en een paardenstal die paste bij het poppenhuis dat hij

had gebouwd. Ze was in vervoering over de manier waarop dingen – zowel levende als levenloze – in elkaar grepen en functioneerden; op de universiteit studeerde ze neurowetenschappen en ze wijdde zich aan de biofysica en de biochemie, tot een vriendin haar voorstelde zich op te geven voor iets simpels, een college seksuologie. Zeshonderd studenten vulden de collegezaal. Op een dag liet haar docent dia's zien. Er verscheen een vulva op het doek. De ribbels en plooiën van het vrouwelijke geslachtsdeel, van heel dichtbij gefotografeerd, vulden het beeld. Er ging een golf van afschuw door de zaal, een massaal gekreun van afkeuring dat Chivers voornamelijk van vrouwen hoorde. Een close-up van een penis veroorzaakte geen enkele uiting van afkeer.

Op de middelbare school had Chivers voor een groep mannelijke klasgenoten de anatomie van de vulva uiteen gezet. Ze gebruikte een kaart om de jongens te helpen bij het vinden van de clitoris. Maar nu ze hoorde hoe lichtvaardig vrouwen tijdens dit college uiting gaven aan hun afkeer, dacht ze: denken jullie zó over jullie eigen lichaam?

Na afloop van het college schreef ze zich in voor een seminar over seksualiteit. Ze gaf een lezing over de problemen die vrouwen hadden met het krijgen van een orgasme; ze toonde een video van een vrouw van in de zestig die sprak over haar nieuwe partner met wie ze recentelijk haar eerste orgasme had ervaren. Ze leidde een vlammend debat en verliet de zaal opgetogen, maar kon zich geen carrière voorstellen die direct met seksualiteit te maken had, behalve dan als sekstherapeute, wat ze niet ambieerde. Ze bleef de studie neuropsychologie trouw en schreef een scriptie over een experiment dat leek aan te tonen dat homoseksuele mannen minder hoog scoorden dan heteromannen in